

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING MEVA-SABZAVOTLAR EKSPORTI GEOGRAFIYASI

Qo‘ziboyev Shuhratjon Tursunaliyevich

Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar institute Dexqonchilik va
o‘rmon melioratsiyasi kafedrasida katta o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Maqolada meva-sabzavotchilikning istiqbollari, qaysi hududlarda uzumchilik rivojlanganligi, shuningdek, O‘zbekistonning meva-sabzavotchilik sohasida asosiy eksportyor davlatlar va prezidentimizning Oliy majlisga meva-sabzavotchilik bo‘yicha murojaatnomasi haqida ilmiy ma’lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: *Meva-sabzavotchilik, eksport miqdori, ming tonna hisobida, uzumchilik, hosildor navlar.*

АННОТАЦИЯ

В статье приведены научные сведения о перспективах плодовоовощеводства, в каких регионах развито виноградарство, а также об основных странах-экспортерах плодовоовощной отрасли Узбекистана, а также письмо нашего президента в Олий Мажлис о выращивание фруктов и овощей.

Ключевые слова: *Плодовоовощеводство, объем экспорта, тыс. тонн, виноградарство, продуктивные сорта.*

ANNOTATION

The article provides scientific information about the prospects of fruit and vegetable growing, in which regions viticulture is developed, as well as the main exporting countries in the fruit and vegetable sector of Uzbekistan, and the letter of our president to the Oliy Majlis on fruit and vegetable growing.

Key words: Fruit and vegetable growing, export volume, thousand tons, viticulture, productive varieties.

KIRISH

Meva-sabzavotchilik klasterlarini samarali tashkil qilish bo'yicha vazifalar belgilandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 2020-yil 14-fevral kuni meva-sabzavotchilik klasterlarini samarali tashkil qilish, paxtachilik klasterlari faoliyatini takomillashtirish hamda davlat ehtiyojlari uchun paxta va g'alla yetishtirish tizimidan bosqichma-bosqich voz kechish masalalari bo'yicha videoselektor yig'ilishi o'tkazildi. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyot rivoji, aholi bandligi va daromadlari o'sishini ta'minlaydigan eng muhim sohalardan biri. Shu bois uni zamon talablari, strategik yondashuvlar asosida taraqqiy ettirish choralari, ko'rilmoqda.

Davlatimiz rahbarining 2019-yil 23-oktabrdagi farmoni bilan O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasi qabul qilindi. Oliy Majlisga Murojaatnomada barcha sohalar qatori qishloq xo'jaligi bo'yicha ham aniq yo'nalishlar ko'rsatib o'tildi. 2025-yilgacha mamlakatimiz yalpi ichki mahsuloti hajmini 100 milliard dollar, yillik eksportni 30 milliard dollarga yetkazish maqsad qilingan.

Bu ko'rsatkichlarga erishish uchun qishloq xo'jaligi sohasida ham juda katta rezerv va imkoniyatlar bor. Meva-sabzavot eksportini tizimli tashkil qilish, mahsulot ishlab chiqaruvchi bilan eksportyor o'rtasida o'zaro munosabatlarni to'g'ri yo'lga qo'yish maqsadida meva-sabzavotchilik va uzumchilikda ham klaster tizimi joriy qilinmoqda. O'zbekiston Respublikasida hozirgi kunda bir yilda 1 mln 485,0 ming tonna meva-sabzavot eksport qilinmoqda. 1 mlrd 8600 dollar qiymatga teng narxda eksportdan yurtimizga mablag' kirib kelmoqda. Eksportning asosiy qismi sabzavotlarga to'g'ri kelmoqda. 2020-yilda 768,3 ming tonna sabzavot eksport qilindi. 400 mln dollar eksport sabzavotning hissasiga to'g'ri keladi.

Eksport tarkibida ikkinchi o'rinda uzum o'rin egallaydi. 2020-yil ko'rsatkich bo'yicha 181,4 ming tonna uzum mahsulotlari chet davlatlarga eksport qilindi.

Bu valyutada 188,3 mln dollarlik chetga eksport qilingan demakdir.

O‘zbekiston Respublikasi chetga meva-sabzavotlarning eng ko‘p qismini Rossiya Federatsiyasiga yo‘naltirmoqda. 2020-yilda 355,2 ming tonna (255,4 mln dollar) aynan shu davlatga to‘g‘ri keldi. Meva sabzavotlar eksporti hajmi bo‘yicha keying o‘rinlarda quyidagi davlatlar o‘rin egallaydi.

Davlat nomi.	Ming tonna	Mln.AQSH dollar	Ulushi,%
Qozog‘iston	625,1	251,4	24,9
Qirg‘iziston	136,8	181,4	18,0
Pokiston	48,5	75,5	7,5
Xitoy	90,8	70,1	7,0
Afg‘oniston	67,9	49,4	4,9
Turkiya	14,4	19,4	1,9
Ukarina	27,5	15,3	1,5
Turkmaniston	21,5	10,7	1,1
Tojikiston	17,3	10,6	1,0
Belarus	13,4	10,4	1,0

Yuqorida berilgan ma‘lumotlardan kelib chiqib xulosa qilinganda, O‘zbekiston ulkan iqlim resursiga ega ekanligi hamda yer resursi bilan yetarli ta‘minlanganligi meva-sabzavotchilik sohasini yanada rivojlantirishga imkon beradi. Bog‘dorchilik klaster xo‘jaliklarini tashkil qilinishi mevachilikni rivojlantirishga juda katta imkoniyatlar beradi. Uzumchilik bo‘yicha Oltiariq, Adnixon, Samarqand juda katta salohiyatga va tajribaga egadir. Har yili Oltiariqdan katta miqdorda O‘rta osiyo va Yevropa davlatlariga eksport qilinmoqda. Meva-sabzavotchilikda yangi hosildor navlardan foydalanish, agrotexnik tadbirlarni uzviy olib borish yanada katta miqdorda hosildorlikni oshirishga imkon yaratib beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

- 1.Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 14-fevraldagi Oliy Majlisga qilgan murojatnomasi.*
- 2.O‘zbekiston Respublikasi davlat statistika qo‘mitasining 2021-yildagi statistik to‘plami.*